

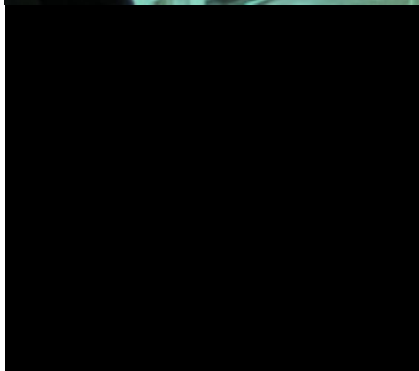
COAC

arquitectes.cat

Publicat a *COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA* (<https://www.arquitectes.cat>)

Inici > El castell de D. Dinis de Vila Nova de Cerveira (Portugal). Una breu reflexió sobre el seu futur

---

© Gilberto Coutinho

Vila Nova de Cerveira és un municipi de Portugal localitzat al nord de país, fent frontera amb Galícia encarnada aquesta en el riu Miño. Aquesta situació fronterera entre dues nacions va ser l'origen de l'aparició de nombroses edificacions defensives al llarg del riu. A Vila Nova de Cerveira la primera d'aquestes infraestructures es va edificar al segle XIII, amb el castell de D. Dinis. Les altres, el fort de Sant Francesc de Lovelhe i el fortí de la Talaia de el Sant Espírito (Ramalho, 2006; Almeida, 2000), van aparèixer al segle XIX amb motiu dels enfrontaments de la Guerra de la Restauració de 1640.

El Castell de D. Dinis va ser construït per ordre del rei portuguès de el mateix nom aprofitant com a emplaçament la paret natural existent en un punt del riu amb l'objectiu d'assegurar millor el control sobre el mateix.

Han estat diverses, des d'aquest inici, les transformacions que ha patit aquesta infraestructura, la més notòria va ser l'execució d'una segona línia de muralla construïda al segle XVI, així com una major fortificació després de la Guerra de la Restauració de 1640. Encara al llarg de segle XIX el poble va anar creixent i les necessitats defensives van deixar de ser una prioritat, així que aquestes muralles van ser desmantellades el 1875 per permetre l'expansió de la vila i actualment només resta un pany de muralla i una garita en l'actual plaça de la Fontinha (Magalhães & Costa, 2002) així com altres restes de draps integrats en altres construccions de poble.

Fins a inicis de segle XX el seu interior estava reservat per als militars allà destinats, fins que a causa de les males condicions d'habitabilitat aquests van passar a noves instal·lacions fora del Castell. Els habitatges existents a l'interior del Castelo van ser ocupades pels més desfavorits de la zona, principalment, els treballadors dels camps dels voltants, convivint dins de les muralles amb usos administratius i religiosos de la ciutat, com la seu de l'Ajuntament, l'Església de la Santa Casa de la Misericòrdia i la Capella de la Mare de Déu de l'Ajuda. Però en 1937 els problemes de salubritat de l'interior del Castell van promoure el desplaçament de l'ajuntament a l'exterior.

Durant el segle XX el Castell es va anar degradant ja que només comptava amb petites intervencions de manteniment fins que a inicis dels 70 es va decidir readaptar el Castell en la "Pousada de D. Dinis", és a dir com Parador Nacional de Portugal. Només es va mantenir l'ús de l'església del seu interior i el Castell va passar a tenir principalment un ús turístic. Encara que després de 25 anys de funcionament la Pousada va tancar, però l'ús turístic havia provocat la desafecció dels veïns cap a aquest lloc (Carvalho, 2014).

Poc després van començar a aparèixer un major nombre de notícies als diaris locals denunciant actes vandàlics a l'interior del Castell protagonitzats per joves, aquells que mai van arribar a viure aquest espai en una quotidianitat, per tant, no se'ls van arribar a sentir com a propi. Aquesta situació va obligar a controlar l'accés a l'interior. Una dècada aquest espai

s'havia convertit en un buit urbà. Des de l'administració s'han invertit molts esforços en la seva reintegració a través de la seva dinamització amb la celebració de les festes de cap d'any, o exposicions d'art, així com altres diversos esdeveniments.

Aquest passat octubre de al 2019 es va anunciar l'adaptació del Castell en un hotel de 4 estrelles com a resultat de el Pla Reviu iniciat al gener de 2019, un concurs arquitectònic a nivell internacional per rehabilitar-lo i evitar el seu progressiu deteriorament per inactivitat.

El cas del Castell de Vila Nova de Cerveira ens brinda una oportunitat per reflexionar sobre la manera d'encarar el futur d'un patrimoni que va ser part d'una comunitat però que acaba servint als turistes sense plantejar una sobreposició d'ús amb la comunitat històrica. El patrimoni pren el més pur concepte de "commodity", un artefacte destinat principalment per a un intercanvi (Handapangoda, Madduma Bandara, & Kumara, 2019). La gentrificació rural i discurs entorn a el patrimoni superposats s'han convertit en una força omnipresent de desenvolupament urbà i rural on els edificis patrimonials han estat reconfigurats com a simples objectes de mercat contemporani (Novak, 2019; Alonso González, 2017).

Es fa necessària la reflexió sobre l'equilibri entre l'adaptació al canvi i el manteniment d'algun sentit de continuïtat. Això resulta essencial per poder mantenir la inclinació al lloc per part de les comunitats locals i evitar buidar de contingut els llocs patrimonials perquè continuïn sent llocs antropològics tal com deia Augé (2008), és a dir, amb trets històrics, relacionals i identificadors.

Monica Alcindor, arquitecta, corresponsal de COAC a Viana do Castelo, Portugal

Referències:

Almeida, C. (2000). *Pelos Caminhos do Património de Vila Nova de Cerveira*. Vila Nova de Cerveira: Câmara Municipal de Vila Nova de Cerveira.

Alonso González, P. (2017). Heritage and rural gentrification in Spain: the case of Santiago Millas. *International Journal of Heritage Studies*, 23(2), 125-140.

Augé, M. (2008). *Supermodernity: From places to nonplaces*. *Visual sense: A cultural reader*, 305-310.

Carvalho, D. B. (2014). *Revitalização do castelo de D. Dinis, Vila Nova de Cerveira* (Doctoral dissertation).

Handapangoda, W. S., Madduma Bandara, Y. H., & Kumara, U. A. (2019). Exploring tradition in heritage tourism: the experience of Sri Lanka's traditional mask art. *International Journal of Heritage Studies*, 25(4), 415-436.

Magalhães, C. & Costa, D. (2002). *Documentos da Memória*. Vila Nova de Cerveira: Câmara Municipal de Vila Nova de Cerveira

Novak, D. (2019). The Arts of Gentrification: Creativity, Cultural Policy, and Public Space in Kamagasaki. *City & Society*, 31(1), 94-118.

Ramalho, P. (2006). A Vila de Cerveira, das suas Origens à Atualidade. Plano de Pormenor De Salvaguarda do Centro Histórico de Vila Nova de Cerveira. Vila Nova de Cerveira, Portugal: Gabinete Técnico Local (GTL), Câmara Municipal de Vila Nova de Cerveira

[1]

Tornar [2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <https://www.arquitectes.cat/ca/mon/el-castell-de-d-dinis-de-vila-nova-de-serveira-portugal-una-breu-reflexi%C3%B3-sobre-el-seu-futur>

Links:

[1] <https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/20536>

[2] <https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>